

AVLSBESETNINGSOPPGJØRET

Hensikten med avlsbesetningsoppkjøret er å dokumentere avlsbesetningenes prestasjon i forhold til det som skal kjennetegne en godt drevet avlsbesetning. Oppkjøret skal også skape motivasjon og engasjement rundt avlsarbeidet.

Publisering

Avlsbesetningsoppkjøret er tilgjengelig i BreedingWeb og Avlsweb og består av en rapport som viser prestasjon for hver egenskap «Datagrunnlag» og en rapport som viser de samme egenskapene omregnet til poeng, «Poeng». I tillegg er det en rapport som viser utvikling per måned i egen besetning for de samme egenskapene.

Avlsbesetningsoppkjøret blir oppdatert daglig og data fra dagens dato og 12 måneder tilbake i tid inngår i oppkjøret. For å bevare noe av spenningen til Avlsbesetningsmøtet, vil poengene og total poengsum ikke være tilgjengelig i perioden 1. juni til 30. november.

Det årlige avlsbesetningsoppkjøret, med kåring av de beste besetningene på avlsbesetningsmøtet, inkluderer data fra oppkjørsåret som er perioden fra 1. oktober til 30. september.

FOREDLINGSBESETNINGSOPPGJØRET- rangering av landsvin og duroc foredling

Foredlingsbesetningenes oppgave er å bidra til størst mulig avlsmessig framgang ved å produsere purker for rekruttering til videre avl og råner for levering til rånetest. Foredlingsbesetningene skal også selge purker til formeringsbesetningene for produksjon av TN70.

Vektleggingen i foredlingsbesetningsoppkjøret er en prioritering av områder som besetningene selv har mulighet til å påvirke gjennom avlsplanlegging og seleksjonsarbeid, produksjon, drift og rutiner for registrering av data. Målet er å bidra til å utvikle renavlspopulasjonene i den retning som er gitt i avlsmålet.

De foredlingsbesetningene som av geografiske hensyn, eller av andre grunner, ikke leverer råner til rånetest, rangeres i et eget oppkjør.

Avlstiltak/egenskapers om vektlegges i oppkjøret

- ❖ Rånetest: andel til rånetest.
- ❖ Felttest: vekt v/150 dager.
- ❖ Smågrisproduksjon og drift/management: inngrisingsalder, vekt ved 21 dager, beregnet antall avvente per årspurke og leveringshyppighet av vevsprøver.
- ❖ Avlsplanlegging og seleksjon: seleksjonsverdi purker, seleksjonsverdi rekrutt topp 50, seleksjonsdifferanse og antall fedre til førstekullspurker.
- ❖ Datakvalitet: etterslep grisingregistrering og etterslep treukersregistrering.

Elementer i hovedoppgjøret

Tabellen viser hvilke elementer som inngår i oppjøret og vektingen av disse:

Delegenskaper	Landsvin	Duroc
Andel til rånetest	10	10
Vekt ved 150 dager	7,5	12,5
Inngrisingsalder	5	5
Vekt ved 21 dager	5	5
Beregna antall avvente per årspurke	12,5	12,5
Leveringshyppighet vevsprøver	5	5
Seleksjonsverdi purker	25	20
Seleksjonsverdi rekrutt topp 50	10	10
Seleksjonsdifferanse	10	10
Antall fedre til ungpurker	5	5
Etterslep grisingsregistrering	2,5	2,5
Etterslep treukersregistrering	2,5	2,5
Sum	100	100

Andel til rånetest: Poeng beregnes ut fra andel råner mottatt i rånetest i forhold til antall råner født i stjernekuill i besetningen. Poenget premierer først og fremst andelen råner som ikke kastreres i stjernekuill, men også nivået på fødte stjernekuill i besetningene.

Vekt v/150 dager, ungrismåling: Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig vekt v/150 dager hos ungrismålte purker i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det blir korrigert for mors kullnummer og antall levendefødte. De dyrene som inngår er de som er målt i perioden.

Inngrisingsalder: Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig inngrisingsalder hos førstekullspurker i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. De dyrene som inngår er purker som har fått sitt første kull i perioden.

Vekt ved 21 dager: Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig treukersvekt, prekorrigert til 21 dagers alder, i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det blir i tillegg korrigert for kjønn, antall levendefødte, antall veide og mors kullnummer. De dyrene som inngår er alle renrasede landsvin eller duroc som er veid i perioden.

Beregnet antall avvente: Poenget er gjennomsnittlig beregnet antall avvente per årspurke, lik den man får på besetningens produksjonsrapport i Ingris, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Oppgjørsperioden er forskjøvet med ca. en uke. Kun landsvin- eller durocporke teller med. Z-lineporke teller ikke med for de som har det.

Leveringshyppighet vevsprøver: Poeng beregnes ut fra hvor stor andel av vevsprøvene av fødte smågris som er mottatt i Biobanken innen de er 14 dager gamle. For å oppnå full uttelling for denne egenskapen kreves innlevering av prøver hver uke. Bruk konvolutt med direkteadresse og send prøver tidsnok til at de ankommer Biobank før fredag! Da blir de med i utplukket av prøver som går til genotyping på mandager.

Seleksjonsverdi purker: Kun seleksjonsverdier for avlspurke knyttet til kull med eliteråne som far teller med. Dersom landsvinpurke blir inseminert med «blandasæd» for salg til bruksbesetninger, telles ikke disse purkene med i oppgjøret. For hver grisning etter bedekking med eliteråne inkluderes 35 dager med seleksjonsverdier per purke (dvs. 5 verdier) og middelet for disse beregnes. Det benyttes historiske seleksjonsverdier som er lagret i Norsvins database. Det brukes avlsverdier for besetninger som ikke leverer råner til test.

Seleksjonsverdi rekrutt topp 50 (Seleksjonsverdi for de 50 % beste av 3 måneders gamle rekrutter): Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig seleksjonsverdi for landsvin og duroc rekrutter i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det benyttes her historiske seleksjonsverdier som er lagret i databasen. Den seleksjonsverdien de har når de er 3 måneder gamle benyttes, og middelet for de 50 % beste rekruttene i besetningen beregnes. Ved gode rutiner for innlevering av vevsprøver vil rekruttene være genotypet på dette tidspunktet. Dette gjør at spredningen i seleksjonsverdier øker og dermed vil dette heve nivået på de 50 % beste dyrene. Egenskapen viser fremtidig potensiale i besetningen.

Seleksjonsdifferanse: Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig oppnådd seleksjonsdifferanse i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. For hver gruppe med rekrutter som blir ungrismålt, blir det registrert hvilke av disse som faktisk griser i besetningen. For å være sikker på at rekruttene har griset er det bare inkludert purke som er ungrismålt minst 240 dager før poenget er beregnet. Egenskapen skal måle oppnådd seleksjon, derfor er den korrigeret for gjennomsnittet på målingen. Dersom man velger rekrutter uten bruk av seleksjonsverdi, er det forventet å oppnå samme snittet blant de selekterte som hele gruppa med rekrutter. Dette gir 0 % seleksjonsdifferanse. I det andre ytterpunktet sorterer man på seleksjonsverdi, bedekker de beste og alle griser, og man gjør ingen vurderinger i forhold til eksteriør eller spredning på eks. fedre. Dette ville gitt 100 % seleksjonsdifferanse, men dette er heller ikke ideelt. Det tas derfor høyde for at de gjøres vurderinger utover kun seleksjonsverdi, og de blir derfor ikke premiert for høyere seleksjonsdifferanse enn 90 %.

Et eks. på hvordan dette kan beregnes:

100 dyr ungrismålt: Seleksjonsverdi: 125

30 har griset i besetningen: Seleksjonsverdi: 133

De 30 beste ved ungrismåling hadde: Seleksjonsverdi: 135

Oppnådd seleksjonsdifferanse

$$= (133-125)/(135-125)$$

$$= 8 / 10$$

$$= 80 \%$$

Antall fedre til ungpurker: Poeng beregnes ut fra totalt antall fedre hos førstekullspurker i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det blir korrigert for antall førstekullspurker (besetningsstørrelse). De purkene som inngår er purker som har fått sitt første kull i perioden. Egenskapen er tatt med i oppgjøret for å ivareta spredningen på døtre etter ulike eliteråner i den enkelte besetning.

Etterslep grisingsregistrering: Poeng beregnes ut fra dager mellom faktisk grisingsdato og innregistrert grisingsdato (med avsetting av nummerserie). Etterslepet telles fra dag 3 etter faktisk grisingsdato, dvs. den dagen purka har grist og to dager etterpå, er det 0 i etterslep. På dag 3 er det 1 dag etterslep. Dersom grisingen går over 2 dager er det den andre dagen som skal registreres som grisingsdato.

Etterslep treukersregistrering: Poeng beregnes ut fra dager mellom faktisk veiedato og innregistrert veiedato. Etterslepet telles fra dag 1 etter faktisk veiedato. Dersom det er griser som ikke er veid eller meldt ut tidligere (eks. pga. død), vil etterslepet på disse grisene telle fra forventet veietidspunkt (21 dager) og fram til den dagen hovedoppgjøret beregnes.

Foredlingsbesetninger uten rånetest

Landsvin foredlingsbesetninger som av hensyn til beliggenhet (dvs. foredlingsbesetninger nord for Trøndelag), eller av andre grunner ikke leverer råner til test, rangeres i et eget oppgjør. Noen av egenskapene i dette oppgjøret samsvarer med de som gjelder for de øvrige foredlingsbesetningene, mens andre egenskaper, som ikke er relevante for besetninger som ikke leverer råner til test, er erstattet med andre egenskaper.

Tabellen viser hvilke elementer som inngår i hovedoppgjøret og vektingen av disse:

Delegenskaper	Landsvin
Vekt v/150 dager	12,5
Vekt ved 21 dager	15
Beregna antall avvente per årspurke	20
Avlsverdi aktive purker	35
Andel målte purker av antall veide per kull	7,5
Datakvalitet	5
Etterslep grisingsregistrering	2,5
Etterslep treukersregistrering	2,5
Sum	100

Avlsverdi purker: Kun avlsverdier for landsvinpurker knyttet til kull med eliteråne som far teller med. Dersom landsvinpurker blir inseminert med «blandasæd» for salg til bruksbesetninger, telles ikke disse purkene med i oppgjøret. For hver grising etter eliteråneparing inkluderes en måned med avlsverdier per purke (dvs. 5 avlsverdier) og middelet for disse beregnes. Det benyttes historiske seleksjonsverdier som er lagret i Norsvins database.

Andel målte purker av antall veide per kull: Poeng beregnes ut fra andel ungrismålte purker av antall veide purker (treukersvekt) i prosent per kull i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Dyrene som inngår, er purker som er målt i perioden (inkludert de som er solgt som livdyr til formeringsbesetning eller annen besetning) og kullstøstre som er eksportert. Dyr som er meldt ut (avlivet, slaktet o.l.) i perioden teller ikke med.

Datakvalitet: Poeng beregnes ut fra total feilprosent for kull, som hentes fra Ingris Statuslogg, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Kull som har landsvin mor og “blandasæd” som far teller ikke med. Oppgjørsperioden er fra 60 dager etter grising og ett år tilbake i tid. *Denne egenskapen gjelder kun for besetninger som ikke leverer til rånetest.*

FORMERINGSBESETNINGSOPPGJØRET – rangering av formeringsbesetningene

Formeringsbesetningenes oppgave er å drive hybridavl, det vil si produsere hybridpurker av god kvalitet til bruksbesetninger og bidra med data til avlsarbeidet. Formeringsbesetningene kan produsere for salg både drektige hybridpurker, upara ungpurker og småpurker.

Formeringsbesetningene er bindeleddet på purkesiden mellom avlskjernen og bruksbesetningene.

Elementer i oppgjøret

Vektleggingen i oppgjøret er en prioritering av områder som besetningene selv har anledning til å påvirke gjennom avlsplanlegging, drift, rutiner for dataregistreringer og salg.

Egenskaper som vektlegges i oppgjøret

- ❖ Avlskvalitet: Avlsverdi 1. bedekning og differanse avlsverdi
- ❖ Drift/Management: vekt v/21 dager og beregnet ant. avvente per årspurke
- ❖ Datakvalitet: datakvalitet total feilprosent, etterslep grisingregistrering og etterslep treukersregistrering.
- ❖ Salg: Solgte hybridpurker per kull, bedekte og ubedekte.

Tabellen viser hvilke elementer som inngår i oppgjøret og vektingen av disse:

Delegenskaper	Landsvin
Avlsverdi 1. bedekning	12,5
Differanse avlsverdi	17,5
Avlsverdi aktive purker, mor til hybridkull	0
Beregnet antall avvente per årspurke	20
Vekt ved 21 dager	10
Datakvalitet, total feilprosent	10
Etterslep grisingsregistrering	5
Etterslep treukersregistrering	5
Solgte hybridpurker, ubedekte	10
Solgte hybridpurker, bedekte	10
Sum	100

Delelementene:

Avlsverdi 1. bedekning: Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig avlsverdi for landsvinrekrutter i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det benyttes historiske avlsverdier som er lagret i databasen og det er avlsverdien tettest opp mot bedekningsdatoen som er med i sammenligningen. Ved å bruke avlsverdi ved første bedekning i formeringsbesetningen, har man en verdi for «avlsverdi inn» som kan sammenlignes med besetninger som egenrekrutterer, samt de som kjøper andre kullspurker. Hensikten med egenskapen er å stimulere til å ha fokus på avlsverdi ved rekruttering av purker inn i besetningen.

Differanse avlsverdi: Dette poenget beregnes som differansen mellom avlsverdi på rekrutter (dvs. Avlsverdi 1. bedekning) og avlsverdi aktive purker (dvs. Avlsverdi aktive purker, mor til hybridkull). Differansen mellom aktive purker og rekruttpurker bør være minst mulig. Målet er å stimulere til at man har en fornuftig rekrutteringsprosent tilpasset formeringsbesetninger, og at man selekterer purker ut av besetningen basert på avlsverdi.

Avlsverdi aktive purker, mor til hybridkull: Aktive purker som har grisert og er mor til ZZLL-kull er inkludert. Landsvinpurker som benyttes til å produsere landsvinkull i kjernen til egenrekrutterende besetninger, eller landsvinpurker som er inseminert med "blandasæd", er ikke inkludert. Dette likestiller besetningstypene og viser bedre hvilket genetisk nivå hybridpurkene som selges fra besetningene har. Det benyttes historiske avlsverdier som er lagret i Norsvins database. Alle aktive purker som har fått et hybridkull inngår med en avlsverdi per uke fra grisingsdato og i 32 dager (dvs. 5 avlsverdier), og middelet for disse beregnes. Denne egenskapen er ikke vektet i oppgjøret, men benyttes for å beregne egenskapen «Differanse avlsverdi».

Avlsverdi aktive purker, mor til landsvinkull: Aktive purker som har griset og er mor til landsvinkull inkludert. Dette er landsvinpurker som benyttes til å produsere landsvinkull i kjernen til egenrekrutterende formeringsbesetninger. Dette viser hvilket genetisk nivå det er på kjernen til de besetningene som rekrutterer sine egne landsvinpurker. Det benyttes historiske avlsverdier som er lagret i Norsvins database. Alle aktive purker som har fått et landsvinkull inngår med en avlsverdi per uke fra grisingsdato og i 32 dager (dvs. 5 avlsverdier), og middelet for disse beregnes. Denne egenskapen er ikke vektlagt i oppgjøret. Egenskapen beregnes til årsoppgjøret og er ikke synlig på web.

Beregnet antall avvente: Poenget er gjennomsnittlig beregnet antall avvente per årspurke, lik den man får på besetningens produksjonsrapport i Ingris, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Oppgjørsperioden er forskjøvet med ca. en uke.

Vekt ved 21 dager: Poeng beregnes ut fra gjennomsnittlig treukersvekt, prekorrigert til 21 dagers alder, i den enkelte besetning, sammenlignet med landsgjennomsnittet. Det blir i tillegg korrigert for kjønn, antall levendefødte, antall veide og mors kullnummer. De dyra som inngår, er de som er veid i perioden og som har landsvin mor og Z-line far.

Datakvalitet: Poeng beregnes ut fra total feilprosent for kull, som hentes fra Ingris Statuslogg sammenlignet med landsgjennomsnittet. Kull som har landsvin mor og "blandasæd" som far teller ikke med. Oppgjørsperioden er forskjøvet med 60 dager fra kulletts fødselsdato.

Etterslep grisingsregistrering: Poeng beregnes ut fra dager mellom faktisk grisingsdato og innregistrert grisingsdato (med avsetting av nummerserie). Etterslepet telles fra dag 3 etter faktisk grisingsdato, dvs. den dagen purka har grist og to dager etterpå, er det 0 i etterslep. På dag 3 er det 1 dag etterslep. Dersom grisingen går over 2 dager er det den andre dagen som skal registreres som grisingsdato.

Etterslep treukersregistrering: Poeng beregnes ut fra dager mellom faktisk veiedato og innregistrert veiedato. Etterslepet telles fra dag 1 etter faktisk veiedato. Dersom det er griser som ikke er veid eller meldt ut tidligere (eks. pga. død), vil etterslepet på disse grisene telle fra forventet veietidspunkt (21 dager) og fram til den dagen hovedoppgjøret beregnes.

Solgte purker, ubedekte: Dette poenget beregnes ut fra antall ubedekte ungpurker som er solgt dividert med antall grisninger som har skjedd i perioden. Kullene er derfor ikke de samme som purkene er født i, men det er gjort en forenkling siden alder på purkene varierer så mye at det er vanskelig å sette en annen egnet grisingperiode. Datagrunnlaget er antall solgte ubedekte purker per kull. De som har verdien 0 har ingen solgte ubedekte ungpurker registrert utmeldt.

Solgte purker, bedekte: Dette poenget beregnes ut fra antall bedekte purker som er solgt dividert med antall grisninger som har skjedd i perioden. Kullene er derfor ikke de samme som purkene er født i, men det er gjort en forenkling siden alder på purkene varierer så mye at det er vanskelig å sette en annen egnet grisingperiode. Datagrunnlaget er antall solgte bedekte purker per kull. De som har verdien 0 har ingen solgte bedekte purker registrert utmeldt.